

บทที่ 4

วิธีการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่มุ่งศึกษากระบวนการดำเนินธุรกิจการส่งออกข้าวของไทยและรูปแบบการประมูลออนไลน์ (E-auction) ว่าประกอบด้วยตัวแปรใดบ้าง พร้อมทั้งวิเคราะห์ตัวแปรต่างๆ ที่ได้ว่าส่งผลกระทบต่อและมีอิทธิพลอย่างไรต่อการนำระบบการประมูลออนไลน์ (E-auction) เข้ามาใช้ในกระบวนการซื้อ-ขายข้าวของไทย เพื่อนำมาสร้างรูปแบบของการประมูลออนไลน์ (E-auction) ที่มีความเหมาะสมกับธุรกิจการส่งออกข้าวของไทย สำหรับในส่วนนี้จะกล่าวถึงวิธีการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

4.1.1 **ผู้ส่งออก** ประกอบด้วยบุคคลากรในระดับ Trader ฝ่ายการค้าต่างประเทศขึ้นไป จนถึงรองกรรมการผู้จัดการของบริษัทผู้ส่งออกข้าวแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นบริษัทส่งออกข้าวรายใหญ่ที่สุดของไทย โดยบุคคลากรที่ทำการสัมภาษณ์เป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์โดยตรงกับกระบวนการซื้อ-ขายข้าว ซึ่งสามารถแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ใกล้เคียงสภาพความเป็นจริงของธุรกิจการส่งออกข้าวของไทยมากที่สุด โดยแบ่งการสัมภาษณ์ตามลำดับตำแหน่ง ดังนี้

- รองกรรมการผู้จัดการ จำนวน 2 ท่าน
- ผู้จัดการอาวุโส ฝ่ายการค้าต่างประเทศ จำนวน 1 ท่าน
- ผู้จัดการฝ่ายการค้าต่างประเทศ จำนวน 2 ท่าน
- Trader ฝ่ายการค้าต่างประเทศ จำนวน 2 ท่าน

4.1.2 **ผู้ซื้อจากต่างประเทศ** ประกอบด้วยบุคคลากรในระดับผู้จัดการฝ่าย ซึ่งเป็นผู้ซื้อต่างประเทศของบริษัทผู้ส่งออกข้าว จำนวน 20 ราย โดยทำการสุ่มตัวอย่างผู้ซื้อจากประเทศต่างๆ ให้ครอบคลุมทั่วโลกมากที่สุด เพื่อเพิ่มความหลากหลายทางความคิดเห็น

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยนี้มี 2 รูปแบบด้วยกัน รูปแบบแรกเป็นการสัมภาษณ์ซึ่งใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ส่งออกข้าวของไทยที่มีความรู้และเกี่ยวข้องกับธุรกิจส่งออกข้าวของไทย แบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end Question) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำระบบการประมูลออนไลน์ (E-auction) เข้ามาใช้ในกระบวนการซื้อ-ขายข้าว เพื่อการส่งออกของไทย อันึ่งแบบสัมภาษณ์จัดทำขึ้นจากการทบทวนเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการประมูลออนไลน์ (E-auction) โดยมีข้อความรวม 30 ข้อ

รูปแบบที่สองเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับผู้ซื้อต่างประเทศที่มีความรู้และมีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจส่งออกข้าวของไทย แบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close-end Question) ซึ่งจัดทำขึ้นจากการทบทวนเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการประมูลออนไลน์ (E-auction) โดยมีข้อความรวม 48 ข้อ เนื่องจากบริษัทผู้ส่งออกไม่อนุญาตให้ทำการสัมภาษณ์ผู้ซื้อต่างประเทศได้โดยตรง ดังนั้น คำถามบางประเด็นจึงต้องเพิ่มเติมจากข้อความของผู้ส่งออกไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสมและตรงประเด็นมากที่สุด สำหรับเกณฑ์ของความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และมีบางข้อความเป็นการสอบถามถึงความคิดเห็นและเหตุผล เพื่อให้ผู้ซื้อต่างประเทศที่ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองเพิ่มเติมได้มากขึ้น ทั้งนี้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยได้แบ่งคำถามทั้งหมดออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การกำหนดรูปแบบการประมูลออนไลน์ (E-auction) ที่มีความเหมาะสมกับกระบวนการซื้อ-ขายข้าวของไทย

แบบสัมภาษณ์ในส่วนนี้มีความสอดคล้องกับแบบจำลองการวิจัยกระบวนการที่ 1 คือ กระบวนการสำรวจและเปรียบเทียบ (Phase 1 : Searching and Comparing) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ตัวแปรลักษณะการประมูลออนไลน์ที่มีการกำหนดราคาขั้นต่ำ (E-auction with reserve price) ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจะนำมาอธิบายเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 คือ รูปแบบการประมูลออนไลน์ (E-auction) ที่มีความเหมาะสมกับกระบวนการซื้อ-ขายข้าวควรมีลักษณะอย่างไร

ส่วนที่ 2 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำการประมูลออนไลน์ (E-auction) เข้ามาใช้งาน

แบบสัมภาษณ์ในส่วนนี้มีความสอดคล้องกับแบบจำลองการวิจัยที่ 2 และ 3 คือ กระบวนการเริ่มต้นการประมูล (Phase 2 : Getting started at an Auction) และกระบวนการเสนอราคาระหว่างการประมูล (Phase 3 : Bidding) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ตัวแปรความน่าเชื่อถือ (Trust) ตัวแปรความน่าโปร่งใส (No Collusion) และตัวแปรกลไกราคา (Dynamic Pricing) ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจะนำมาอธิบายเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2 ข้อที่ 3 และข้อที่ 4 ซึ่งได้แก่ รูปแบบการประมูลออนไลน์ (E-auction) ที่เหมาะสมนั้น สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อได้อย่างไร รูปแบบการประมูลออนไลน์ (E-auction) ที่เหมาะสมนั้น สามารถสร้างความโปร่งใสให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อได้อย่างไร และรูปแบบการประมูลออนไลน์ (E-auction) ที่เหมาะสมนั้น สามารถช่วยให้กลไกราคาในการซื้อ-ขายข้าวดีขึ้นได้อย่างไร

ส่วนที่ 3 การสร้างการยอมรับในการนำระบบการประมูลออนไลน์ (E-auction) เข้ามาใช้งาน

แบบสัมภาษณ์ในส่วนนี้มีความสอดคล้องกับแบบจำลองการวิจัยกระบวนการที่ 4 คือ กระบวนการสิ้นสุดการประมูล (Phase 4 : End of Auction) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรราคายุติธรรม (Fair Price) ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจะนำมาอธิบายเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 5 คือ รูปแบบการประมูลออนไลน์ (E-auction) ที่เหมาะสมนั้น

สามารถช่วยให้ระดับราคาในการซื้อ-ขายข้าวเป็นราคายุติธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้ขายและผู้ซื้อได้อย่างไร

จากรายละเอียดการแบ่งคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ข้างต้น สามารถนำมาสรุปได้ตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 โครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

แบบจำลองการวิจัย	ตัวแปรที่ต้องการศึกษา	คำถามวิจัย	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
ส่วนที่ 1 การกำหนดรูปแบบการประมูลออนไลน์ (E-auction) ที่มีความเหมาะสมกับกระบวนการซื้อ-ขายข้าวของไทย			
กระบวนการสำรวจและเปรียบเทียบ (Phase 1 : Searching and Comparing)	การประมูลออนไลน์ที่มีการกำหนดราคาขั้นต่ำ (E-auction with reserve price)	Q1 : รูปแบบการประมูลออนไลน์ (E-auction) ที่มีความเหมาะสมกับกระบวนการซื้อ-ขายข้าว ควรจะมีลักษณะอย่างไร	ทฤษฎีการประมูล และ ทฤษฎีความเสี่ยง
ส่วนที่ 2 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำการประมูลออนไลน์ (E-auction) เข้ามาใช้งาน			
กระบวนการเริ่มต้นการประมูล (Phase 2 : Getting started at an Auction)	ความน่าเชื่อถือ (Trust)	Q2 : รูปแบบการประมูลออนไลน์ (E-auction) ที่เหมาะสมนั้น สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อได้อย่างไร	ทฤษฎีข้อมูลไม่สมบูรณ์, ทฤษฎีความไม่สมมาตรของข้อมูล และ ทฤษฎีราคาดุลยภาพ
กระบวนการเสนอราคา ระหว่างการประมูล (Phase 3 : Bidding)	ความโปร่งใส (No Collusion)	Q3 : รูปแบบการประมูลออนไลน์ (E-auction) ที่เหมาะสมนั้น สามารถสร้างความโปร่งใสให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อได้อย่างไร	ทฤษฎีเกม
	กลไกราคา (Dynamic Pricing)	Q4 : รูปแบบการประมูลออนไลน์ (E-auction) ที่เหมาะสมนั้น สามารถช่วยให้กลไกราคาในการซื้อ-ขายข้าวดีขึ้นได้อย่างไร	
ส่วนที่ 3 การสร้างการยอมรับในการนำระบบการประมูลออนไลน์ (E-auction) เข้ามาใช้งาน			
กระบวนการสิ้นสุดการประมูล (Phase 4 : End of Auction)	ราคายุติธรรม (Fair Price)	Q5 : รูปแบบการประมูลออนไลน์ (E-auction) ที่เหมาะสมนั้น สามารถช่วยให้ระดับราคาในการซื้อ-ขายข้าวเป็นราคายุติธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้ขายและผู้ซื้อได้อย่างไร	ทฤษฎีเกม

4.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ได้แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 กลุ่มตามกลุ่มตัวอย่างที่ได้กล่าวไว้ในข้อ 4.1 ข้างต้น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.3.1 การสัมภาษณ์ผู้ส่งออก ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ผู้ส่งออกแต่ละรายประมาณ 30-90 นาที ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 24 กรกฎาคม จนถึงวันที่ 16 กันยายน 2551

4.3.2 การสัมภาษณ์ผู้ซื้อจากต่างประเทศ ใช้วิธีการส่งแบบการสัมภาษณ์ผ่านทาง E-mail ด้วยทางบริษัทผู้ส่งออกขาว ไม่อนุญาตให้บุคคลภายนอกซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับฝ่ายการค้าต่างประเทศทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ซื้อต่างประเทศได้โดยตรง เนื่องจากถือเป็นความลับของบริษัท จึงทำให้การสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยในครั้งนี้ต้องใช้วิธีการส่งแบบสัมภาษณ์ทาง E-mail โดยผ่านเจ้าหน้าที่ของบริษัท และส่งถึงผู้ซื้อต่างประเทศในนามของบริษัทผู้ส่งออก ซึ่งมีลักษณะเป็นการเชิญชวนให้ร่วมแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ ได้จัดส่งทั้งหมด 20 ราย และได้รับแบบสอบถามที่เป็นฉบับสมบูรณ์กลับคืน จำนวน 10 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมดที่จัดส่ง สำหรับระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 21 สิงหาคม จนถึงวันที่ 7 ตุลาคม 2551

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากทั้ง 2 แหล่งจะใช้รูปแบบการศึกษาแบบพรรณนาความ โดยอาศัยทฤษฎีและหลักการทางเศรษฐศาสตร์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสำหรับอธิบายถึงพฤติกรรมของผู้ขาย (ผู้จัดการประมูล) และผู้ซื้อ (ผู้ประมูล) ที่เกิดขึ้นในการประมูลออนไลน์ (E-auction)